

Advies Zorginstituut Nederland in een geschil over de uitvoering van de zorgverzekering

De Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ) heeft op 24 maart 2021 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoekster en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van een labiacorrectie.

Bij de adviesaanvraag heeft de SKGZ een kopie van het dossier gestuurd. Het Zorginstituut brengt een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting en/of aanvullende stukken nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In artikel B.26 van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op plastische chirurgie omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoekster aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoekster op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Situatie van verzoekster

Verzoekster heeft al geruime periode last van recidiverende urineweginfecties (met soms een gecompliceerd beloop) en candida infecties. Deze zijn al veelvuldig met antibiotica behandeld door haar huisarts. Volgens verzoekster ontstaan de klachten mogelijk doordat zij last heeft van vergrootte labia minora (binnenste schaamlippen). De vergrootte labia minora geven ook klachten tijdens haar werk als danseres. Verzoekster is hiervoor bij verschillende plastisch chirurgen geweest, zowel bij een privékliniek als in een regulier ziekenhuis. De behandelend plastisch chirurg verklaard dat en inderdaad sprake is van een labium hypertrofie beiderzijds, maar dat het onwaarschijnlijk is dat een labiacorrectie tot minder infecties gaat leiden. Wel is het aannemelijk dat de mechanische belasting bij het dansen beter wordt door de labiareductie. Op verzoek van verzoekster heeft de plastisch chirurg een aanvraag gedaan voor een labiacorrectie. Op de aanvraag is vermeld dat geen sprake is van een aantoonbare lichamelijke functiestoornis of een verminking. Daarbij stelt de behandelend arts dat de grootte van de labia zijn inziens binnen de limieten van de normale variatie vallen.

Verweerder heeft de aanvraag tot vergoeding van een labiacorrectie afgewezen. Verweerder voert hierbij aan dat geen sprake is een verminking door ziekte, ongeval of medische verrichting of aantoonbare lichamelijke functiestoornis.

Na de afwijzing heeft verzoekster alsnog besloten de operatie door te laten gaan en de kosten voor de ingreep zelf te betalen. Bij controle door de behandelend arts blijkt dat de klachten van mechanische belemmeringen en recidiverende urineweginfecties niet meer zijn teruggekomen.

Juridisch kader

Bij plastische chirurgie en overige behandelingen van het uiterlijk gaat het voornamelijk om de aanwezigheid van een verminking of aantoonbare lichamelijke functiestoornissen, zoals omschreven in artikel 2.4 zoals omschreven is in artikel 2.4, eerste lid, onder b van het Besluit zorgverzekeringen (Bzv).

Verminking

Het begrip verminking in artikel 2.4, eerste lid, sub b, van het Bzv is bij de invoering in 2006 niet nader toegelicht. Het artikellid is nadien niet meer gewijzigd. De term is overgenomen uit de ziekenfondsperiode en vindt zijn oorsprong in 1991. In de Regeling zorgverzekering (Rzv) wordt het begrip verminking niet genoemd, maar in de toelichting bij het schrappen van de behandeling abdominoplastiek per 1 januari 2007 van de niet te verzekeren prestaties wordt toch op het begrip verminking ingegaan:

Van verminking is sprake in geval van een ernstige misvorming die direct in het oog springt. Met het begrip verminking wordt bedoeld op verworven aandoeningen zoals misvormingen door brandwonden, misvormingen aan de handen door rheumatoïde arthritis, misvormingen door verlammingen van de aangezichtszenuw, amputatie van ledematen of geamputeerde mammae. (...).¹

In de Rechtspraak Zorgverzekeringen (RZA) wordt verminking nader gedefinieerd: Er is sprake van een verminking bij een ernstige verworven misvorming van een lichaamsdeel.²

Functiestoornis

Ook het begrip functiestoornis is overgenomen uit de ziekenfondsperiode. Functiestoornissen moeten objectief aantoonbaar zijn. Bovendien moet getoetst worden:

1. of het aannemelijk is dat de aangevoerde lichamelijke functiebeperkingen veroorzaakt worden door de te corrigeren lichamelijke afwijkingen; En
2. of correctie daarvan die klachten zal doen wegnemen; En
3. of het aannemelijk is dat het te corrigeren lichaamsdeel klachten als aangevoerd veroorzaakt in een zodanig ernstige mate dat gesproken kan worden van lichamelijke functiestoornissen in de zin van de regelgeving.

VAV Werkwijzer

In de VAV Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard zijn de voorwaarden voor vergoeding van een labia correctie verder uitgewerkt.³ In de werkwijzer is het volgende opgenomen:

Correctie/reductie van labia minora valt niet onder verzekerde zorg tenzij er sprake is van:

- *Verminking door ziekte, ongeval of medische verrichting*
In het geval van de labia minora is er een enorme anatomische variatie (zie Achtergrondinformatie). Er kan dan ook geen sprake zijn van misvorming/verminking in de zin van het Besluit Zorgverzekeringen.

¹ Staatscourant 30 oktober 2006, nr. 211

² Uitspraak Rechtbank Noord-Nederland, d.d. 08-11-2013; zaaknummer 419634 - CV EXPL 13-730

³ VAV Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard (2019), versie 20.0. Geraadpleegd via: <https://vavolksgezondheid.nl/werkwijzers-vagzvav>

- **Aantoonbare lichamelijke functiestoornis**

Als voorbeelden van aantoonbare lichamelijke functiestoornis worden wel eens aangevoerd: het vormen van een urinereservoir, ongemak bij bewegen, en naar intravaginaal bewegen van een labium tijdens de coïtus. Deze ongemakken zijn eenvoudig te verhelpen door manuele correctie of minder strakke kleding. Samenvattend kan een lichamelijke functiestoornis doorgaans niet worden aangevoerd als reden voor aanspraak op een labiacorrectie/reductie.

Functiestoornissen van psychische/sociale aard als gevolg van een lichamelijke afwijking vallen evenmin onder de verzekerde prestatie.

Verder is in de werkwijzer achtergrondinformatie opgenomen welke daar te raadplegen is.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

Zoals beschreven in het juridisch kader kan een labiacorrectie voor vergoeding in aanmerking komen ten laste van de basisverzekering als sprake is van aan aantoonbare lichamelijke functiestoornis of verminking door ziekte, een ongeval of een medische verrichting.

Lichamelijke functiestoornis

Een lichamelijke functiestoornis kan doorgaans niet worden aangevoerd als reden voor aanspraak op een labiacorrectie. Hoewel de ervaren ongemakken bij het bewegen en werk, hinderlijk kunnen zijn, valt dit niet onder het begrip aantoonbare lichamelijke functiestoornis. Er is alleen in zeer uitzonderlijke situaties sprake van een aantoonbare functiestoornis.

Uit het dossier blijkt niet dat er in het geval van verzoekster sprake is van een uitzonderlijke situatie. Ten aanzien van de recidiverende infecties is het niet aannemelijk gemaakt dat deze veroorzaakt worden door de te corrigeren lichamelijke afwijkingen, dat correctie van de labia die klachten zal doen wegnemen, en dat het corrigeren van de labia de klachten als aangevoerd veroorzaakt in een zodanig ernstige mate dat gesproken kan worden van lichamelijke functiestoornissen in de zin van de regelgeving. Dit wordt tevens bevestigd door de behandeld plastisch chirurg.

Verminking

Met betrekking tot al dan niet bestaan van een verminking geldt dat er in het geval van hypertrofie van de labia minora geen sprake kan zijn van verminking in de zin van het Bzv. Dit volgt uit het feit dat er een enorme anatomische variatie bestaat ten aanzien van de vorm en grootte van de labia (zie onder het kopje achtergrondinformatie in de VAV Werkwijzer). Noch gesteld, nog gebleken is dat sprake van een verminking. Dit wordt tevens onderschreven door de behandelend plastisch chirurg, aangezien hij aangeeft dat de grootte van de labia binnen de limieten van de normale variatie vallen.

Conclusie

Op basis van de beschikbare informatie in het dossier kan niet geconcludeerd worden dat bij verzoekster sprake is van een lichamelijke functiestoornis of verminking. Verzoekster kan daarom geen aanspraak maken op vergoeding van een labiacorrectie ten laste van de basisverzekering.

Tot slot merkt het Zorginstituut op dat een verzekerde voorafgaand aan de behandeling redelijkerwijs aangewezen dient te zijn op een behandeling om aanspraak te kunnen maken op vergoeding ten laste van de basisverzekering. Het feit dat verzoekster geen klachten meer ervaart sinds de uitgevoerde labiacorrectie doet dan ook niet aan af aan de conclusie.

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Verzoekster voldoet niet aan de indicatiecriteria voor vergoeding van een labiacorrectie ten laste van de basisverzekering.